

HET ARGUMENT VAN DE NATUURLIJK VERLANGENS

Vinden van het levenswater waar anderen in verdrinken

Prof. Dr. Caner Taslaman

Vertaler: Drs. Meral Kurt

Voorwoord

De natuurlijk verlangens van de mens vormen zijn meest fundamentele eigenschappen. In dit artikel zal ik zes primaire en fundamentele verlangens van de mens behandelen. Deze zijn; 1- Het verlangen om te leven/voortbestaan, 2- Het verlangen om verlost te zijn van angst, 3- Het verlangen om gelukkig te zijn, 4. Het verlangen om een doel, 5- Het verlangen om zekere kennis te verwerven, 6- Het verlangen om goed behandeld te worden door anderen. Deze primaire verlangens van de mens vereisen een zijnsleer – ontologie – waarin God centraal staat. Deze verschillende verlangens, die onafhankelijk van elkaar zijn, vergen allen eenzelfde zijnsleer; namelijk een ontologie waarvan God het centrum is en de mens heeft geschapen.

De verlangensleer die hier gepresenteerd zal worden, zal, naar ik meen, leiden tot de volgende conclusies: Ten eerste zal duidelijk worden dat het theïsme, ofwel het geloof in een God, rationeler is dan het naturalisme-atheïsme. Ten tweede zullen God's attributen krachtens dit argument gegrond worden. Ten derde zal de noodzakelijkheid van het hiernamaals en God's geopenbaarde religies worden bijgestaan. Ten vierde zal, door middel van het derde argument, duidelijk worden dat naturalist-atheïstische filosofen en psychologen zich vergissen in hun bewering over dat de mens het bestaan van God, het hiernamaals en de bestaande religies heeft verzonnen. Daaropvolgend zal verklaard worden dat de genoemde fundamentele verlangens van de mens een rationele grond hebben en niet per toeval zijn ontstaan. Zo zal naar voren komen dat atheïstische filosofen en psychologen in feite verdrinken in het levenswater.¹

---

¹ Graag wil ik de filosofen Richard Swinburne, Keith Ward en Rodney Holder gebonden aan Oxbridge bedanken voor hun bijdrage omtrent het bestuderen van dit boek. Tevens bedank ik mijn waarde vriend Enis Doko, de filosoof en natuurkundige.

Inleiding

In de ontologie van het Jodendom, Christendom en Islam vormt God het oriëntatiepunt. Volgens deze ontologie is alles dat buiten God's Wezen bestaat het bestaan aan God verschuldigd. Zowel de melkwegen als onze wereld, de plantensoorten, de dieren en de mensheid, het bewustzijn van de mens en zijn natuurlijk verlangens, allen zijn ontstaan door God's schepping. Naturalist-Atheïsten beweren echter dat al het bestaande is ontstaan krachtens toeval en noodzaak. Volgens deze opvatting bestaat zowel het universum als de natuurwetten noodzakelijk. Dat betekent op zijn beurt dat zowel de melkwegen als de wereld, de plantensoorten, de dieren en de mensheid, het bewustzijn van de mens en al zijn natuurlijk verlangens zijn verbonden aan noodzakelijke natuurwetten die toevalligerwijs zijn ontstaan.²

In de filosofie wordt tot in detail gediscussieerd over of het theïsme of naturalist-atheïsme rationeler zou zijn met betrekking tot de thema's Schepping, Kosmologie en Bewustzijn. Hoewel in deze discussies ook het thema van 'het bewijs van verlangens' (argument from desire) wordt betrokken, is over dit onderwerp lang niet voldoende over gesproken. Ik ben van mening dat dit onderwerp over de menselijke verlangens meer aandacht verdient binnen studies als filosofie, psychologie, antropologie en theologie. Met dit werk heb ik geprobeerd om een bijdrage hieraan te leveren.

Voorgaande studies van filosofen en theologen over 'het bewijs van verlangens' hebben aangetoond dat de natuurlijk verlangens van de mens in wezen het verlangen om God zijn. In dit werk zal ik in eerste plaats deze hypothese bespreken. Ik zal de opvattingen van naturalist-atheïsten over 'het bewijs van verlangens' bespreken die samenhangen met de individuele ervaringen van de mens. Een verdediging van dit standpunt is een lastig te verdedigen zaak tegenover naturalist-atheïsten, aangezien individuele ervaringen deel uitmaken van de verdediging. Desondanks zal ik individuele ervaringen buiten beschouwing laten en

---

² Er kunnen opvattingen bestaan die buiten de zijnsleer vallen van de hier omschreven theïsme en naturalist-atheïsme. De hier omschreven theïsme en naturalist-atheïsme geven echter een algemene omschrijving van deze studies over het bestaansleer weer. Voor een nadere studie over het naturalist-atheïstische zijnsleer waar 'toeval-kans' en 'noodzaak' worden besproken kan men Monod's boek raadplegen: Jacques Monod. *Chance and Necessity: An Essay on the Natural Philosophy of Modern Biology*, New York; Alfred A. Knopf, 1971.

deze niet opnemen in mijn verdediging. Tenslotte zal ik de zes natuurlijke primaire verlangens van de mens, waarover de meeste naturalist-atheïsten mee instemmen, ter sprake brengen en zal ik deze verschillende verlangens die allen even belangrijk zijn koppelen aan de noodzaak van God's bestaan. Aangezien mijn vertrekpunt over de verlangensleer niet hetzelfde is als het vertrekpunt van voorgaande studies daarover, vormt dit werk een nieuw argument voor het bewijs van God's bestaan.³

Tevens zal ik ingaan op mogelijke bezwaren over dit nieuwe bewijs, door een relatie te leggen tussen 'het bewijs van verlangens' en God's bestaan, waardoor de noodzakelijkheid van het hiernamaals en de geopenbaarde religie(s) duidelijk zal worden.

---

³ Dat dit werk/argument verschilt van de voorgaande studies over de verlangensleer is op te merken uit de Engelse titel waarin dit werk eerder is gepubliceerd: "Argument from the Ontology Required by Natural Desires: Finding The Water of Life Where Others Drown. Wat dit werk anders maakt is dat in plaats van een verlangen zelf, de ontologische noodzaak van verschillende verlangens het fundament vormen van de verlangensleer.

Het bewijs van verlangens als een directe verlangen om God

Sommige theïstische denkers hebben de aandacht gelegd op een natuurlijk verlangen in de mens om het bestaan van God. Een kleine groep daarvan heeft deze natuurlijk verlangens aangeduid als een bewijsstuk voor het bestaan van God, terwijl een grotere groep dit niet heeft gedaan. De theïsten die deze verlangens van de mens wel als bewijsstuk hebben gepresenteerd, hebben dit onder andere gedaan door middel van een verwijzing naar de Heilige Teksten. Zo lezen we in het beroemde werk *Belijdenissen* van Augustinus dat elk mens hunkert naar God's bestaan:

“Waar dus en wanneer heb ik mijn gelukkig leven ervaren, zodat ik het mij te binnen kan brengen, het kan liefhebben en ernaar kan verlangen? En dat doe ik niet alleen of in gezelschap van enkele weinigen: neen, wij willen beslist allemaal gelukkig zijn. (...) Er bestaat immers een vreugde die aan de onvromen niet wordt gegeven, maar wel aan hen die u belangeloos zijn toegedaan, wier vreugde gij zelf zijt. En dat is nu juist het gelukkige leven: zich verheugen naar u, uit u en om u: dat is het en niets anders. (...) Dit gelukkige leven willen allen; dit leven, dat alleen het gelukkige leven is, willen allen; de vreugde om de waarheid willen allen.”⁴

Een soortgelijke benadering vinden we terug bij de 17^e eeuwse filosoof, wiskundige en natuurkundige Blaise Pascal. Pascal zegt dat zelfs degenen die als een koning leven en vrijwel over al hun aardse begeerten beschikken, hun verlangens niet de baas zijn. Een groot deel van de menselijke verlangens zijn namelijk enkel te vervullen door God:

“Alle mensen zoeken het geluk. Er zijn geen uitzonderingen, hoezeer de middelen die ze er voor gebruiken ook verschillen; naar dit doel streeft iedereen. (...) En toch heeft sinds zo veel jaren nooit iemand dit punt, waarnaar allen voortdurend streven, zonder het geloof bereikt. Allen klagen: vorsten, onderdanen, edelen, burgers, ouderen, jongeren, sterken, zwakken, geleerden, onwetenden, gezonden, zieken, in alle landen en tijden en van alle leeftijden en standen. (...) Wat anders roepen deze hunkering en onmacht ons toe dan dat de mens ooit waarachtig geluk gekend heeft, waarvan hem

---

⁴ Aurelius Augustinus, *Belijdenissen* (6^e druk). Vert.: Gerard Wijdeveld, Ambo, Amsterdam, 2006, pag. 238-239

nu niets anders is overgebleven dan de indruk, het volkomen lege spoor, dat hij vergeefs tracht te vullen met alles wat hem omringt, waarbij hij, als aanwezige dingen niet helpen, niet-aanwezige te hulp roept, die daar echter geen van alle toe geëigend zijn omdat deze oneindige kloof slechts door iets oneindigs en onveranderlijks, namelijk door God zelf, gevuld kan worden.”⁵

De Joods-christelijke traditie kan, wat betreft ons verlangen om God, de volgende psalmen aankaarten die een der meest gelezen passages uit het Heilige Boek vormen:

- 1- Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U, o God!
- 2- Mijn ziel dorst naar God, naar den levenden God; wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen?⁶

Mensen die zich hebben verbonden met de Islam kunnen op hun beurt de volgende vers uit de Koran aankaarten ter verklaring wat betreft de aangeboren menseigen zaak om toenadering tot God te zoeken:

Ziet toe! In het gedenken van Allah kunnen de harten rust vinden.⁷

Uiteraard kan worden gediscussieerd over zowel verzen uit het Oude- en Nieuwe testament, als verzen uit de Koran wat betreft de ware betekenis van beschrijvingen over de aangeboren menselijke verlangens die verlangen om God. Wat daarentegen wel met zekerheid gezegd kan worden is dat gelovigen ervaren dat hun verlangens vervuld worden wanneer zij zich met God verbinden, wat op zijn beurt kan leiden tot uitspraken als: “Ik heb mij met God verbonden en besef dat God het enige Wezen is die de leegte in mij vervult.” Wat daarentegen niet mogelijk is, is dat een dergelijke persoonlijke beleving wordt aangenomen als objectieve

---

⁵ Blaise Pascal, *Gedachten*. Vert.: Frank de Graaff, Boom, Amsterdam, 1997, pag. 66-67

⁶ Heilige Boek, *Oude Testament, Psalmen*: 42, 1-2, <http://www.statenvertaling.net/bijbel/psal/42.html>

⁷ *De Heilige Qor-aan*. Surrey: Islam International Publications Ltd; Islamabad, 2004. 13- Ar-Ra'd 29, p.234.

bewijsmateriaal om mensen die niet geloven mee te overtuigen. Er zijn tenslotte genoeg agnosten en atheïsten die beweren dat zij geen leegte in hun innerlijke wereld ervaren. John Beversluis zegt dan ook dat het niet mogelijk is om te beweren dat er in de mens een verlangen is naar God's Wezen.⁸

De Natuurlijke Eigenschappen van de Mens en Mijn Argument

Om een objectief en overtuigend argument te vormen wat betreft het bestaan van God, zal ik de fundamentele en natuurlijk verlangens van de mens waar iedereen het gemakkelijk over eens kan zijn, als vertrekpunt nemen. Ik zal zes natuurlijk verlangens van de mens ter sprake brengen, waarvan de meeste atheïsten en agnosten het eens zijn wat betreft hun bestaan in de mens. De zes natuurlijk verlangens zijn:

1. Het verlangen om te leven/voort te bestaan;
2. Het verlangen om verlost te zijn van angst;
3. Het verlangen om gelukkig te zijn;
4. Het verlangen om een doel;
5. Het verlangen om zekere kennis te verwerven;
6. Het verlangen om goed behandeld te worden door anderen.

Er zijn filosofen, antropologen, biologen en psychologen die over een lange lijst beschikken wat betreft universele menselijke verlangens. De Amerikaanse antropoloog Donald Brown noemt bijna tweehonderd gemeenschappelijke aspecten tussen verschillende culturen die door etnografen zijn onderzocht, om argumenten over cultuurrelativisme te verwerpen. Een paar voorbeelden van deze gemeenschappelijke aspecten zijn; muziek, dans, roddelen, haarstylen, grapjes en het geven van cadeaus.

Volgens Edward Wilson, de grondlegger van socio-biologie, is ons sociaal gedrag te herleiden tot onze biologische aard. Wanneer bijvoorbeeld een man en een vrouw geïsoleerd zouden leven zonder dat zij enig idee hebben over reeds bestaande culturele elementen, zullen zij volgens de theorie van Wilson onder andere het

---

⁸ John Beversluis, *C. S. Lewis and the Search for Rational Religion*, Prometheus Books, New York, 2007, ss. 56-57.

gokken, toe-eigenen van goederen, dansen en incest plegen opnieuw uitvinden.⁹ Binnen wetenschappelijke kringen wordt hier echter veel kritiek op geleverd, onder andere door een groep die meent dat het ontstaan van culturele elementen verweven is met de menselijke genetische aanleg daarvoor.

Zo spreekt Stephen Jay Gould over ‘unsupposed speculative storytelling’ wat betreft de sociobiologische leer, waarin hij de zwakke methodologie van de sociobiologische leer benadrukt. Aan de andere kant ontkent Gould niet dat de mens genetische aanleg heeft die met culturele elementen verbonden zijn. Hij claimt echter dat het onmogelijk is om te beweren dat een gemeenschap die is beroofd van al zijn culturele elementen opnieuw dezelfde activiteiten zou uitvinden als muziek, dans, gokken, het toe-eigenen van goederen e.d.¹⁰

Degenen die zelfs de universele verlangens van de mens ontkennen en beweren dat deze verlangens relatief en cultureel bepaald zijn, zullen niet ontkennen dat honger, dorst, seksuele begeerten en andere soorten behoeften die alle mensen met elkaar gemeen hebben, de grenzen van een dimensie vormen waarbinnen een cultuur zich ontwikkelt. De reden dat ik deze zaak benadruk is om duidelijk te maken dat zelfs degenen die de universele verlangens van de mens ontkennen, deze universele behoeften niet kunnen ontkennen. Een groot deel van de wetenschappers zullen ontkennen dat dans, muziek, gokken etc. met onze biologische aard zijn verweven, maar zij zullen, naar ik meen, niet ontkennen dat het verlangen om te leven, verlost te zijn van angst of het verlangen om te kennen/weten tot de natuurlijke-universele eigenschappen van de mens behoort.

Er bestaan vast mensen die niet voelen dat zij honger of dorst krijgen, net als dat er mensen zullen zijn die geen seksuele verlangens hebben. Deze mensen vormen echter een uitzonderlijke groep in vergelijking met de rest van de mensheid. Dergelijke uitzonderingen zijn daarmee afwijkingen, waarmee de genoemde verlangens van de mens in het algemeen niet ontkend kunnen worden. Zo kunnen er bijvoorbeeld ook mensen bestaan die niet alle zes van de natuurlijk verlangens

---

⁹ De volgende boeken van Wilson kunnen hierover geraadpleegd worden: Edward O. Wilson, *On human Nature*, Harvard University Press, Massachusetts, 1978; Edward O. Wilson, *Sociobiology: The New Synthesis*, Harvard University Press, Massachusetts, 2000.

¹⁰ Stephen Jay Gould, “Sociobiology and the Theory of Natural Selection”, *Sociobiology: Beyond Nature/Nurture?*, Ed: G. W. Barlow and J. Silverberg, Westview Press, Colorado, 1980, ss. 257-269.

ervaren. Ook in dit geval kan gesproken worden over een afwijkende zaak, waarmee niet ontkend kan worden dat de genoemde zes verlangens tot de menselijke aard behoren.

Wat deze zaak onder andere doet versterken is de natuurlijke- en fundamentele verlangens van de mens als vertrekpunt te nemen. In de komende passages zal dan ook worden besproken dat een groot deel van bekende atheïsten een deel van de natuurlijke menselijke verlangens heeft gebruikt om het atheïsme te verdedigen.

Krachtens mijn vertrekpunt over de natuurlijke verlangens van de mens wil ik graag de volgende punten benoemen om mijn standpunt te versterken:

1- We observeren dat de meeste natuurlijke verlangens van de mens een object heeft ter vervulling van het verlangen.

2- De volgende zes verlangens zijn natuurlijk en fundamenteel:

2.1- Leven/Voortbestaan;

2.2- Verlost zijn van angst;

2.3- Gelukkig zijn;

2.4- Het hebben van een doel;

2.5- Zekere kennis opdoen dat geen twijfel toelaat;

2.6- Goed behandeld worden door andere mensen.

3- De tegemoetkoming van al deze natuurlijke- en fundamentele verlangens, die allen op zich bestaan en tevens met elkaar verbonden zijn, vereisen het bestaan van God.

4- Deze zaken kunnen door middel van de volgende twee stellingen verklaard worden:

4.1- Deze natuurlijke verlangens zijn, zoals naturalist-atheïsten beweren, ontstaan door toeval en noodzaak;

4.2- Deze natuurlijke verlangens zijn door God in de mens geschapen.

5- De genoemde verschillende natuurlijke en fundamentele verlangens van de mens (punt 2) die eenzelfde ontologie vereisen (punt 3), waarmee we observeren dat onze natuurlijke en fundamentele verlangens een vervullend object hebben (punt 1), getuigt over het bestaan van God die deze verlangens in de mens heeft geschapen (punt 4.2).

Hiermee is het bestaan van God rationeel om aan te nemen in tegenstelling tot het enige alternatief daarvoor, namelijk het naturalist-atheïsme (punt 4.1).

In de komende passages zal ik elk genoemd punt bespreken en mogelijke bezwaren beantwoorden ter verdediging van mijn standpunt.

Natuurlijke en Fundamentele Verlangens

In feite is het mogelijk om de natuurlijke verlangens niet op te nemen in mijn studie van de verlangensleer. Omdat echter de natuurlijke verlangens, waaronder eten, drinken en seksuele begeerten, verlangens zijn waarvoor een object bestaat ter vervulling en dit de conclusie van mijn standpunt versterkt, zal het toch meegenomen worden.

Allereerst vind ik het nuttig om antwoord te geven op een bezwaar over de natuurlijke verlangens. Het bezwaar dat men maakt is dat wordt beweerd dat men het verlangen heeft om over een Ferrari te beschikken, waar zij in wezen niet over beschikken. Een ander verlangen is dat men in de wereld van *The Wizard of Oz* wil zijn, maar dat dit onmogelijk is.¹¹ Krachtens deze voorbeelden claimt men dat het hebben van verlangens niet per definitie betekent dat het verlangde ook vervuld kan worden.

Peter Kreeft onderscheidt daaropvolgend de verlangens in twee groepen, namelijk ‘natuurlijke’ en ‘kunstmatige’ verlangens. Hij meent dat natuurlijke verlangens ontstaan vanuit de menselijke natuur, terwijl kunstmatige verlangens ontstaan in relatie tot ‘de buitenwereld, maatschappij, reclames of fictie’. Daarover maakt hij de vergelijking tussen het niet kunnen gaan naar *The Wizard of Oz* en het nooit in slaap kunnen vallen. Het fundamentele verschil tussen de natuurlijke- en kunstmatige verlangens betreft dat de natuurlijke verlangens bij elk individu hetzelfde zijn, terwijl kunstmatige verlangens per individu kunnen verschillen.¹² De reden waarom ik mijn argument over de verschillende vormen van verlangens wil benadrukken door middel van ‘natuurlijke’ en ‘kunstmatige’ verlangens, is daarmee om mogelijke tegenargumenten te verwerpen.

---

¹¹ John Beversluis, *C. S. Lewis and the Search for Rational Religion*, s. 47.

¹² Peter J. Kreeft and Ronald K. Tacelli, *Pocket Handbook of Christian Apologetics*, Inter Varsity Press, Downers Grove, 2003, ss. 26-27.

Aan diegenen die beweren dat ook natuurlijk verlangens onvervuld kunnen blijven aangezien er mensen sterven wegens armoede en hongersnood geeft C.S. Lewis het volgende antwoord:

“Iemands fysiologisch aan honger lijden getuigt er niet van dat hij brood zal krijgen. Het is mogelijk dat hij op de Atlantische Oceaan op een veerboot sterft aan honger. Echter, natuurlijk bewijst het honger van de mens dat het menselijk lichaam zich door te eten in stand houdt en dat hij leeft op een wereld waar voedsel is”¹³

De reden van mijn voorkeur voor de uitdrukking dat ‘de meeste van onze natuurlijk verlangens vervuld kunnen worden door het bestaan van het verlangde object’ in plaats van de uitdrukking ‘verlangens worden vervuld’, is daarmee om dergelijke tegenargumenten te verwerpen.

Ik zal in het verloop van dit werk het tweede en derde punt over de natuurlijke en fundamentele verlangens bespreken, waarbij ik de zes genoemde punten elk op zich nader zal toelichten. Hoewel het vervullen van een deel van sommige van deze verlangens makkelijk te verklaren is krachtens een ontologie waarin God centraal staat, vereist het andere deel ervan om meer verstandelijke inspanning. Zo is het verlangen om verlost te worden van angst daarmee een voorbeeld van de eerste situatie, terwijl het verlangen om zekere kennis op te doen die losstaat van twijfel een voorbeeld van de tweede situatie is.

Eerste Verlangen: Leven/Voortbestaan

Het verlangen om te leven/voortbestaan is een van de meest fundamentele verlangens die een normaal en gezond mens heeft. Dit verlangen is dermate gegrond in de mens, dat men voor dit verlangen makkelijk afstand kan nemen van de andere verlangens. Laten we hier ter voorbeeld denken aan de volgende personen: Iemand die op het strand dorst krijgt en water drinkt, iemand die honger krijgt en gaat eten en iemand die seksuele verlangens heeft en zich tot zijn partner begeeft. Als deze personen te horen zouden krijgen dat een tsunami het gebied zal overstromen waar zij zich op dat moment bevinden, of als zij zelf zouden merken dat een tsunami op hen afkomt, dan

---

¹³ C.S. Lewis, *The Weight of Glory and Other Addresses*, Macmillan Publishing Company, New York, 1980, ss. 8-9.

zouden zij ongetwijfeld de natuurlijk verlangens die zij op dat moment hadden terzijde laten en hun plek ontvluchten. Van de intelligentste tot de minder intelligente; de meeste mensen zullen wegens het ‘verlangen om te leven’ hun plek in een dergelijk geval verlaten. Dit fundamentele verlangen kan met een korte introspectie duidelijk worden.

De beroemde Duitse atheïstische filosoof Arthur Schopenhauer is een der filosofen die de nadruk legt op het verlangen om te leven. Volgens Schopenhauer is dit verlangen fundamenteeler dan elk ander verlangen. Hij meent dat zelfs zelfmoord geen verwerping is van het verlangen om te leven, maar eerder een verwerping is van het lijden en de omstandigheden van het leven.¹⁴

Ook Albert Schweitzer heeft het verlangen om te leven als fundering van theologie, filosofie en ethische benaderingen opgevat:

“Dit, -de wil om te leven- is overal, naar ook ik ervaar, aanwezig. Om kennis hiervan te krijgen heb ik de wetenschap niet nodig. De wetenschap vermeldt overigens niets fundamenteelers dan dit.”¹⁵

Het menselijk verstand kan, anders dan alle andere levende wezens, een relatie leggen met een lang verleden en een lange toekomst. Het is onmogelijk dat het verstand die een verband legt met de toekomst, met betrekking tot het verlangen om te leven, niet zou verlangen naar een leven na de dood. Ik ben ervan overtuigd dat geen mens die het verlangen heeft om te leven, genoeg heeft aan wat deze wereld hem/haar te bieden heeft. Moderne Wetenschappelijke studies hebben aangetoond dat het onvermijdelijk is dat het universum, en daarmee ook onze wereld, door middel van de Big Crunch of de Big Chill tot zijn einde zal komen.¹⁶

In dat geval moet het object van ons fundamenteel verlangen om te leven het hiernamaals zijn en is het noodzakelijk dat een Goddelijk Wezen, die dit universum overstijgt en tegelijkertijd in absolute zin betrokken is tot dit universum door onder andere zowel Kennis te hebben over de menselijke verlangens als het Vermogen heeft

---

¹⁴ Arthur Schopenhauer, *The World as Will and Representation*, Deel:2, Vert. E. F. J. Payne, Harper and Row, New York, 1966, pag. 8.

¹⁵ Albert Schweitzer, “The Ethics of Reverence for Life”, *Christendom*, Vol: 1, 1936, ss. 225-239.

¹⁶ Paul Davies, *The Last Three Minutes*, Basic Books, New York, 1994, ss. 67-81.

om deze verlangens te vervullen, bestaat. Zelfs wanneer de aangetoonde feiten van de moderne wetenschap terzijde wordt plaatst, is het niet moeilijk om te beseffen dat krachtens God's Wezen de mens na zijn dood opnieuw tot leven zal komen.

Kortom beschikt de mens over het vermogen om – a-priori- verbanden met de toekomst te leggen en is het verlangen om te leven in zijn natuurlijke aard verwickeld, terwijl zijn bestaan op deze wereld getuigt van zijn dood. Tenslotte zijn dergelijke zaken die verwickeld zijn met onze menselijke natuur, a-priori verbonden met het feit dat voor de vervulling van onze natuurlijke en fundamentele verlangens het bestaan van God noodzakelijk is. Of men zich wel of niet bewust is van dit feit, doet er verder niet toe. Net als het feit dat het er niet toe doet dat wij niet weten dat een waarnemend onderzoek niet vereist is om aan te tonen dat $(a+b)^2$ gelijk is aan $(a^2+2ab+b^2)$. Onze onwetendheid verandert namelijk niets aan de gelijkheid van deze twee formules. Tegen diegenen die beweren dat de mens het verlangen om God heeft – net als Augustinus - kan bezwaar worden gemaakt door te zeggen dat een ander persoon dit verlangen niet heeft. Waar het hier echter om gaat is dat men dergelijke bezwaren niet kan maken wat betreft het verlangen om te leven. Het feit dat dit verlangen op zijn beurt slechts door het bestaan van God vervuld kan worden, is niet moeilijk te realiseren.

Tweede Verlangen: Verlost zijn van Angst

Angst is een van de emoties die ieder mens ervaart. Elk individu zal ervaren hebben hoe sterk en bepalend angst voor het menselijk handelen kan zijn. Het verlost worden van angst vereist het bestaan van God en is daarmee te vergelijken met het verlangen om te leven. Echter, aangezien het verlangen om te leven en het verlangen om verlost te zijn van angst zijn twee verschillende verlangens zijn en daarmee niet tot elkaar gereduceerd kunnen worden, zullen deze twee verlangens in twee verschillende hoofdstukken behandeld worden. Het enige object dat het verlangen van de mens kan vervullen wat betreft het verlost worden van de angst voor de dood, is het bestaan van een leven in het hiernamaals. Het bestaan van het hiernamaals is op zijn beurt verbonden aan het bestaan van God.

Hoewel de grootste angst van de mens zijn angst voor de dood is, zijn er zeker ook andere aspecten waar de mens angstig voor is. Daarbij kan men denken aan het individu die door de grootsheid van het universum zich zijn eigen zwakte en

eindigheid realiseert, wat hem angstig maakt. Dergelijke angsten kunnen slechts overwonnen worden door vertrouwen te zoeken bij een God die macht heeft over het hele universum. Een aantal bekende atheïstische filosofen hebben dan ook gezegd dat God een door de mens verzonden Substantie is zodat de mens zich kan verlossen van zijn angsten en op Hem terug kan vallen voor de vervulling van zijn andere verlangens. David Hume heeft mede verband gelegd tussen de angst die de mens ervaart en de bestaande religies.¹⁷ Een ander persoon die het meest naar voren is gekomen daarover is Sigmund Freud, die religie beschouwt als een wensvervulling (wish-fulfillment) van de mens en daar het volgende over zegt:

“(…) Het ontstaan van religieuze opvattingen hangen samen met andere gebeurtenissen binnen beschavingen die om dezelfde fundamentele zaak behoeven, namelijk het beschermen van zichzelf tegen de overweldigende macht van de natuur”¹⁸

“(…) De mens van de latere periode beschikt kent dezelfde gedragspatronen als de huidige mens. Hij is kinds en heeft behoefte aan bescherming, zodanig dat hij als volwassene denkt niets te kunnen bereiken zonder God’s hulp.”¹⁹

De ‘noodzakelijkheid van zelfverdediging’ en de ‘behoefte aan bescherming’, waar Freud de nadruk op legt, kunnen ook worden geïnterpreteerd als dat religie ‘het verlangen om verlost te zijn van angst’ vervult. De bekende sociaal psycholoog Erich Fromm benadrukt ook dat de mens zich wegens zijn ‘behoefte aan veiligheid’ met een religie verbindt, waarmee hij de nadruk legt op het feit dat religie ‘het verlangen om verlost te zijn van angst’ zou vervullen.²⁰

Theïsten en atheïsten kunnen het daarmee makkelijk eens worden over het feit dat voor verlossing van de diepste angsten in de mens het bestaan van God is vereist.

---

¹⁷ David Hume, *Dialogues and Natural History of Religion*, Ed: J.A.C. Gaskin, Oxford University Press, Oxford, 1993, s. 176.

¹⁸ Sigmund Freud, The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Vol: XXI (1927-1931): *The Future of an Illusion, Civilization and its Discontents and Other Works*, The Hogarth Press and the Institute of Psychoanalysis, Londra, 1961, pag. 21.

¹⁹ Sigmund Freud, *The Origins of Religion*, Penguin, Londra, 1991, s. 376.

²⁰ Erich Fromm, *Psychoanalysis and Religion*, Yale University Press, New Haven, 1950, pag. 4.

Wat in dit werk naar voren moet komen is of het zojuist genoemde standpunt het theïsme of het atheïsme steunt.

Ieder mens is bij geboorte af aan angstig en heeft het verlangen om daar verlost van te zijn. Deze emoties voegen zich samen met ons vermogen tot denken, wat uiteraard ook bij geboorte af aan aanwezig is, over de toekomst, het universum en ons eindigheid. Daarmee worden we geconfronteerd met het feit dat de mens krachtens zijn aangeboren verlangens het bestaan van God benodigd.

Derde Verlangen: Gelukkig Zijn

Alle mensen willen gelukkig zijn. Zoals ik hiervoor heb besproken hebben Augustinus en Lewis benadrukt dat alle mensen ernaar verlangen om gelukkig te zijn en dat dit verlangen alleen vervuld kan worden als God bestaat. Daarmee hebben Augustinus en Lewis ‘het verlangen om gelukkig te zijn’ gelijk gesteld aan ‘het verlangen om God’. Men kan beweren dat hij/zij niet het verlangen heeft om God waardoor hij God’s bestaan krachtens het argument van ‘het verlangen tot geluk’ kan verwerpen. Wanneer men echter verwerpt dat ‘het verlangen om gelukkig te zijn’ gelijk staat aan ‘het verlangen om God’, moet men begrijpen dat het ‘het verlangen om geluk’ niet vervuld kan worden omdat simpelweg het menselijk leven daar te kort voor is. Dit brengt met zich mee dat de menselijke verlangens een behoefte hebben aan een verdere leven in het hiernamaals.

Voor het bestaan van het hiernamaals is, zoals ik eerder heb vermeld, het bestaan van God noodzakelijk. Iedereen die beseft dat op deze wereld ‘het verlangen om gelukkig te zijn’ niet vervuld kan worden, zal begrijpen dat voor het vervullen van dit verlangen het bestaan van God is vereist. Aldus heeft Lewis de aandacht gelegd op het feit dat de mens naast zijn ‘verlangen om God’ het ‘verlangen naar het hiernamaals’ heeft:

“Een andere reden is dat als er werkelijk een hemelverlangen in ons is, we het niet herkennen. De meeste mensen zouden, als ze werkelijk geleerd hadden in hun hart te kijken, weten dat ze verlangen, hevig verlangen zelfs naar iets dat in deze wereld niet te krijgen is. Daar zijn wel allerlei dingen die het je aanbieden maar ze komen nooit helemaal hun beloften na. De verlangens die in ons opkomen als we voor het eers verliefd zijn, of onze eerste gedachte aan een reis naar een onbekend land, of

als we voor het eerst aan een heel boeiend werk begonnen zijn, dat zijn verlangens waaraan geen huwelijk, geen buitenlandse reis, geen studie werkelijk kan voldoen. En dan spreek ik niet over wat gewoonlijk minder geslaagde huwelijken of vakanties of carrières genoemd worden. Ik spreek over de best mogelijke. (...) Als ik in mijzelf een verlangen ontdek waaraan geen enkele ervaring in deze wereld kan voldoen, dan is de meest waarschijnlijke verklaring dat ik voor een andere wereld gemaakt ben. Dat wil nog niet zeggen dat de wereld bedrog is. Waarschijnlijker is dat aardze genoegens nooit bedoeld waren om aan die verlangens te voldoen maar om ze op te wekken en ons enig idee te geven van het echte. Als dat zo is dan moet ik oppassen om op deze aardse zegeningen niet neer te zien en ondankbaar te zijn, maar aan de andere kant ook om ze nooit te verwarren met iets anders waarvan ze slechts een voorafschaduw zijn. Ik moet in mijzelf het verlangen levendig houden naar mijn ware vaderland, dat ik slechts na de dood kan vinden (...)²¹

Net als Feuerbach is volgens vele atheïsten de standpunt van “Theologie is Antropologie” geldig, waarmee ook zij instemmen met het feit dat de mens naar een hiernamaals verlangt waarvoor God’s bestaan noodzakelijk is. Volgens hen is dit dan ook de oorzaak van het verzinsel over het bestaan van het hiernamaals en het bestaan van God. Omdat Feuerbach het bestaan van God bij voorbaat al ontkent omschrijft hij de menselijke verlangens als ‘fictieve verlangens’. Het verlangen naar ‘geluk’ maakt volgens Feuerbach daar ook deel van uit:

“Ik zei God vervult ons verlangen naar geuk, perfectie en onsterfelijkheid. Dit leidt tot de conclusie dat het wegcijferen van God uit het leven van de mens net zoiets is als het uitrukken van het menselijk hart. Toch verwerp ik het idee over het bestaan van zowel de religie en theologie als God en het eeuwige leven –beiden komen op hetzelfde neer-.”²²

---

²¹ C.S. Lewis, *Pleidooi voor het Christelijke Geloof*. Ingeleid en van commentaar voorzien door dr. G. Ubbink. Zomer & Keining Boeken B.V., Ede, 1984, pag. 59-60.

²² Ludwig Feuerbach, *Lectures on the Essence of Religion*, 1851, (<http://marxist.org/reference/archive/feuerbach/works/lectures/lec30htm>)

Vierde Verlangen: Het doel

Een sinds kort verricht psychologisch onderzoek heeft aangetoond dat kleuters het vermogen hebben om toestanden in de natuur doelgericht te interpreteren en omschrijven, waarmee is vastgesteld dat de mens bij geboorte – a-priori – over een dergelijk talent beschikt.²³ Richard Dawkins claimt dat dit de oorzaak is van het geloof in God, waarmee hij zijn atheïstische standpunt wil versterken:

“Het aan alles een doel toeigenen heet theologie. Kinderen zijn natuurlijke theologen en een groot deel van de mensheid kan hier geen afstand van doen. Het is duidelijk te zien dat kinderlijke theologie de oorzaak vormt van het ontstaan van religies. Als alles een doel heeft, van wie is dit doel dan? Van God natuurlijk.”²⁴

Aan de andere kant menen sommige wetenschappers, net als psycholoog Justin Barrett verbonden is aan de Oxford, dat dit een door God in de mens geschapen eigenschap is.²⁵ De beroemde Islamitische theoloog Ibn-Teymiyye (12^e-13^e eeuw) heeft gezegd dat de mens over a-priori eigenschappen beschikt waardoor hij directe kennis over God's bestaan heeft en daar verder geen argumenten of discussie voor nodig heeft, waarmee hij dezelfde standpunt heeft genomen als psychologen die claimen dat de mens bij geboorte al over het vermogen beschikt om theleologische gevolgtrekkingen te maken.²⁶

De mens die het bestaan om zich heen als doelmatig interpreteert, zal, wanneer hij zich richt op het bestaan van het universum in zijn geheel en, nog belangrijker, zijn eigen bestaan, ernaar verlangen om te weten wat het doel is van het bestaan van het universum en zijn eigen leven. Het verlangen om het doel – het belang van het leven en het universum te ontdekken, kan echter slechts vervuld worden door een God die zowel over het universum als de mens heerst. Volgens

---

²³ Deborah Kelemen, “Are Children Intuitive Theists? Reasoning about Purpose and Design in Nature”, *Psychological Science*, No: 15/5, 2004; Deborah Kelemen, “The Scope of Teleological Thinking in Preschool Children”, *Cognition*, No: 70, 1999, ss. 241-272.

²⁴ Richard Dawkins, *The God Delusion*, Black Swan, Londra, 2007, s. 210.

²⁵ Justin L. Barrett, “Is The Spell Really Broken? Bio-psychological Explanations of Religion and Theistic Belief”, *Theology and Science*, No: 5/1, ss. 57-72.

²⁶ Wael B. Hallaq, “Ibn Teymiyye’ye Gore Allah’in Varligi” *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cev: Bilal Kuspinar, No:3, April 1993, s. 144.

naturalist-atheïsten bestaat het universum vanuit zichzelf en is de mens door noodzakelijke natuurwetten en mogelijkheden ontstaan die per toeval tot stand zijn gekomen. In een dergelijk ontstaan van het universum waar God niet aanwezig is, kan noch het universum noch de mens een doel hebben. Daarmee kan het verlangen tot het doelmatig handelen niet vervuld worden en leidt op rationele vlak tot ‘onontkoombare hopeloosheid’. We kunnen dit onder andere begrijpen met Bertrand Russel’s volgende woorden:

“De wereld die de wetenschap ons biedt is doellozer, betekenislozer... Dat betekent dat de mens het product is van oorzaken die geen idee hebben wat zij tot stand zullen brengen. De menselijke aard, ontwikkeling, hoop en angsten, liefde en geloof is niet meer dan het samenkomen van atomen. (...) De geest kan van nu af aan slechts in deze waarheid, in de onvermijdelijke wanhoop zijn vertrouwen leggen.²⁷

Vijfde Verlangen: Zekere Kennis Opdoen

Net als de vorige verlangens die besproken zijn zullen waarschijnlijk weinig mensen bezwaar maken op het feit dat ‘het verlangen om zekere kennis op te doen wat losstaat van enige twijfel’ een van de fundamentele verlangens in de mens is. De voorgaande verlangens die ik besproken heb waarvoor het bestaan van God een noodzaak voor vormde worden zoals vermeld ook door de meeste agnosten en atheïstische denkers geaccepteerd wat zij overigens als reden voor het geloof in God opvatten. ‘Het verlangen om zekere kennis op te doen’ wordt door deze denkers echter niet opgevat als een verlangen wat vraagt om God’s bestaan. Alvorens kan ik zeggen dat dit verlangen om meer mentale inspanning en bovendien ook om een filosofische fundering vraagt, waardoor dit standpunt tot grotere discussie leidt.

Door in het kort het werk van Rene Descartes, Victor Reppert en Alvin Plantinga te beschrijven, zal ik proberen uit te leggen waarom voor dit verlangen het bestaan van God vereist is. Deze filosofen hebben erkend dat de mens binnen zekere grenzen kennis op kan doen en dat we slechts zeker kunnen zijn van onze primaire kennis wanneer we aannemen dat God bestaat (de genoemde filosofen hebben hun standpunt echter niet behandeld onder het thema van ‘de Verlangensleer’). Omdat het

---

²⁷ Bertrand Russell, *Mysticism and Logic and Other Essays: A free Man’s Worship*, Longmans, Londra, 1918, s. 40.

verlangen om zekere kennis opdoen een fundamentele en universele verlangen is, baserend op dat verschillende natuurlijke en fundamentele verlangens tot dezelfde uitkomst leiden zoals ik reeds eerder heb aangegeven, neem ik dit verlangen mede in dit werk op.

Het bestaan van de buitenwereld is een eerste vereiste voor de aanname van veel van onze primaire kennis. Van het bestaan van onze geliefden tot het bestaan van ons eigen lichaam, de aanname van dergelijke kennis is gerelateerd aan het bestaan van de buitenwereld. Zo heeft Aristoteles opgemerkt dat voor het geluk van de mens, de dingen waar hij plezier aan beleeft daadwerkelijk moet bestaan. Descartes heeft op zijn beurt getwijfeld aan alle soorten kennis van de buitenwereld en heeft daarmee zijn kennis op nul gesteld, waarmee hij een filosofische systeem heeft proberen te funderen die twijfel in kennis niet toelaat. Descartes meent dat enkel krachtens de aanname van God's bestaan zekere kennis opgedaan kan worden door de mens, die geen twijfel over onder andere de buitenwereld toelaat. Hoewel Descartes' methode vandaag de dag als 'ouderwets' wordt beschouwd ben ik van mening dat er tot op de dag van vandaag geen goed alternatief voor Descartes' benadering is ontwikkeld. Descartes zegt het volgende:

“Knappe koppen mogen hierop studeren zo veel ze willen, maar ik geloof niet dat ze die twijfel kunnen wegnemen zonder het bestaan van God te veronderstellen. Want ten eerste is wat ik zo-even als regel nam, namelijk dat wat wij zeer helder en zeer welonderscheiden kunnen denken waar is, slechts zeker omdat God bestaat, en omdat hij een volmaakt wezen is, en omdat alles wat in ons is van hem komt. (...) Maar als we niet wisten dat alles wat er in ons aan waars en werkelijks is komt van een volmaakt en oneindig wezen, dan zouden wij, hoe helder en welonderscheiden onze voorstellingen ook zijn, geen enkere reden hebben om zeker te weten dat zij de volmaaktheid hebben van het ware.”²⁸

Descartes beschouwt zijn methode niet als argument voor God's bestaan, maar als argument voor het bestaan van de buitenwereld. Andere denkers hebben voor het verkrijgen van zekere kennis verwezen naar ons vermogen tot 'het redelijk verstand (the argument from reason)', waarmee zij God's bestaan hebben geprobeerd te

---

²⁸ Rene Descartes, *Discourse on Method and The Meditations*, Vert.

funderen. Aangezien men het verlangen heeft om zekere kennis op te doen en deze verstandelijke vermogens vereisen steunt ‘het redelijk verstand’, die krachtens het verstand het bestaan van God fundeert of laat zien dat het naturalisme een verkeerde filosofie is, ons standpunt over het bestaan van God. Reppert vat ‘het redelijk verstand’ van C.S. Lewis als volgt samen:

- 1- Een opvatting die niet redelijk verklaard kan worden, is niet rationeel.
- 2- Als het naturalisme waar is, dan kunnen alle opvattingen verklaard worden met niet-redelijke oorzaken.
- 3- In dat geval kan geen opvatting op de rede gebaseerd worden
- 4- Indien een these bestaat waarin geen enkele opvatting op de rede gebaseerd kan worden, dan moet deze these verworpen worden en de these die het verwerpt moet worden aangenomen.
- 5- In dat geval zou het naturalisme verworpen moeten worden en de these die het naturalisme verwerpt moet worden aangenomen.

In tegenstelling tot de naturalistatheïstische beweringen meen ik dat de Rede niet gebaseerd kan worden op materiele substanties die niet intentioneel of doelgericht (nonintentional and nonteleological)²⁹ zijn. Het naturalist-atheïstische alternatief voor een ontologie waar God het centrum van vormt leidt dan ook tot een wezenlijke wantrouwen van onze Rede, waardoor ons verlangen naar ‘het opdoen van zekere kennis’ niet vervuld kan worden.

Ook Plantinga’s bewijsstuk ‘evolutionary argument against naturalism’ leidt tot eenzelfde soort conclusie.³⁰ Plantinga heeft in tegenstelling tot atheïsten als Dawkins willen bewijzen dat de evolutieleer en het naturalisme niet verzoend kunnen worden. Hij meent namelijk dat we volgens de naturalist-atheïstische evolutieleer niet zouden moeten aannemen dat onze verstandelijke vermogens te vertrouwen zijn. Dit hangt samen met het feit dat volgens deze leer de evolutionaire mechanismen die zich beter kunnen aanpassen het overleven en voortbestaan. Daarbij wordt er niet geselecteerd op ‘vertrouwde verstandelijke vermogens’.

---

²⁹ Victor Reppert, *C.S. Lewis’s Dangerous Idea*, IVP Academic, Downers Grove, 2003, s. 57-58; Victor Reppert, “The Argument from Reason”, *Natural Theology*, Ed: William Lane Craig ve J.P. Moreland, Wiley-Blackwell, West Sussex, 2009, ss. 353-354.

Anderzijds is een theïst ervan overtuigd dat God de mens heeft geschapen en dat Hij aan de mens het vermogen heeft gegeven om kennis over Hem op te doen en Zijn creaties te waarderen -d.m.v. wel of geen evolutie-, waarmee een dergelijke theïst het opdoen van zekere kennis krachtens ons verstand en rede makkelijk zal aannemen. Degenen die de naturalist-atheïstische evolutieleer aanhangen zullen daarentegen niet beweren dat onze verstandelijke vermogens/ons Redelijk bestaan te vertrouwen zijn/is waardoor aannames over de evolutieleer ook niet te verifiëren zijn.

Met dit standpunt heeft Plantinga willen aantonen dat de bepleiting van een naturalistische benadering gepaard met de evolutietheorie – wat de meeste mensen niet verwachten – ‘zichzelf verwerpt’ (self defeating).³¹ Toen Plantinga dit aantoonde heeft hij zijn standpunt niet gebaseerd op de verlangensleer zoals ik in dit werk presenteer. Omdat zijn benadering echter aantoonde dat ‘het verlangen om zekere kennis op te doen’ niet haalbaar is binnen het domein van het naturalisme, is het een bijdrage voor mijn argument in dit werk.

Zesde Verlangen: Goed Behandeld Worden door Anderen

Het verstandelijk vermogen van de mens heeft de eigenschap om met andere mensen in contact te treden. Het vermogen om bijvoorbeeld te praten is bij de mens een aangeboren zaak.³² Dit betekent dat de mens bij geboorte al –a-priori- een sociaal wezen is.³³ Wanneer een individu in aanraking komt met andere mensen, wenst hij om lichamelijk of psychologisch niet door hen gekweld te worden. Kortom, de mens heeft als sociaal wezen ‘het verlangen om goed behandeld te worden door anderen’. Goed behandeld worden door anderen kan het beste worden vastgesteld door ethiek.³⁴ De morele wet kan op zijn beurt enkel rationeel gefundeerd worden krachtens God’s wezen (de uitdrukking over rationele fundering vereist bij deze extra aandacht).

---

³¹ Alvin Plantinga, “An Evolutionary Argument Against Naturalism,” *Logos* 12, 1991; Alvin Plantinga, *Warranted Christian Belief*, Oxford University Press, Oxford, 2000.

³² Noam Chomsky, *Syntactic Structures*, Mouton de Gruyter, Berlin, 2002.

³³ Muhammed Abduh, *Tevhid Risalesi*, Fecr Yayinlari, Cev: Sabri Hizmetli, Ankara, 1986, s. 143.

³⁴ In mijn andere werk heb ik krachtens mijn onderzoek over moderne psychologie mijn argument over ‘ethiekleer’ tot stand gebracht en daarmee aangetoond dat dit voor een rationele fundering wat betreft God’s bestaan gebruikt kan worden. Dit onderwerp wat ik hier kort ter sprake breng kunt u in mijn ander werk vinden bij: www.canertaslaman.com

Natuurlijk zijn er zowel mensen die niet in God's bestaan geloven en toch een moreel verantwoord leven leiden, als dat er mensen zijn die wel in God's bestaan geloven en een immoreel leven leiden. Wat in dit werk echter van belang is, is om te laten zien dat de natuurlijke menselijke verlangens een ethisch systeem vergt die rationeel gefundeerd is en op zijn beurt het bestaan van God vereist. Binnen de naturalistische ontologie waar slechts atomen bestaan (nothing but atoms), kan niet gesproken worden over een fundering van een objectieve ethiek. Aldus schrijft de bekende filosoof Sartre het volgende daarover:

“Integendeel, de existentialist vind het niet bestaan van God uitermate vervelend. Met Hem is het fundament waarop we onze waarden zouden kunnen funderen helemaal verdwenen. Omdat geen Eeuwig en Perfect ‘Bewustzijn’ daaraan denkt bestaat apriori het goede niet meer. Er zal nergens meer geschreven staan dat ‘het goede’ bestaat of dat een persoon eerlijk moet zijn en niet moet liegen, want we bevinden ons nu op een vlak waar alleen de mens bestaat. Voor de existentialist is Dostojevski's uitspraak over ‘Als God niet bestaat is alles wettig’ het beginpunt. Het is werkelijk zo dat als God niet bestaat alles legaal is en de mens tenslotte een vervallen wezen is.”³⁵

Ook de beroemde atheïstische filosoof Nietzsche heeft opgemerkt dat wanneer het bestaan van God verworpen wordt, ethiek niet rationeel gefundeerd kan worden, wat hij in verschillende werken heeft opgenomen:

“Wij loochenen God, wij loochenen de verantwoordelijkheid in God (...). Men kent de eis die ik aan de filosoof stel: zich *aan gene zijde* van goed en kwaad op te stellen, - de illusie van het morele oordeel *beneden* zich te weten”³⁶

Zowel in de Joods-Christelijke als in de Islamitische traditie is het een discussie of ethiek tot God's Wezen behoort en daarmee een oneindige zaak is, of dat het God's geboden zijn. Zo is een zaak volgens de Mutezile school binnen de Islam

---

³⁵ Jean-Paul Sartre, Ed: Stephen Priest, *Basic Writings*, Routledge, London, 2001, pag. 32.

³⁶ Friedrich Wilhelm Nietzsche, *Afgodenschemering*. Vert. Hans Driessen, Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam, 1997, pag. 48-49.

een gebod of verbod omdat het een goede of slechte zaak is –wat met God's Wezen is verbonden-. Volgens de Eşari school is daarentegen een zaak goed of slecht omdat God dat zo heeft bepaald.³⁷

In de filosofie is dit onderwerp onderzocht onder het 'Euthyphron dilemma' of het 'Goddelijke beveltheorie'. Deze twee standpunten kunnen binnen de monotheïstische religies leiden tot verschillende opvattingen wat betreft 'ethische bewijsstukken'. In dit werk wordt noch het een bepleit, noch het ander. Ik streef in dit werk namelijk naar een rationele fundering van de menselijke verlangens die alleen krachtens God's bestaan te verifiëren is. Of morele wetten nu verbonden zijn aan God's Wezen of dat deze God's geboden zijn doet hier verder niet aan toe, aangezien beide standpunten een rationele fundering vormen wat betreft morele wetten.

Degenen die Kant aanhangen wat betreft de ethiek staan niet ver van deze opvatting af. Kant claimt namelijk dat ethiek een autonome zaak is en dat de zuivere rede niet vast kan stellen of God wel of niet bestaat. Aan de andere kant meent hij dat voor 'het hoogste goed (summum bonum)' een vereniging van morele deugd en geluk vereist is; want zonder deze vereniging kan de morele wet objectief niet verklaard worden. Tenslotte heeft Kant, door te zeggen dat het morele systeem nergens aan is verbonden – Ik meen dat er een tegenstrijdigheid is in Kant's systeem - God's bestaan en Zijn Eeuwigheid krachtens 'praktische omstandigheden' als 'postulaat' aangenomen.³⁸

Daarmee is het voor dit werk voldoende om weer te geven dat het verlangen om goed behandeld te worden de morele wetten benodigd en deze wetten benodigen op hun beurt het bestaan van God. Wat betreft het 'ethische bewijsstuk' zijn er belangrijke verschillen tussen degenen die Kant's postulaat namens de praktische rede bepleiten en degenen die krachtens ethiek God's bestaan op grond van objectieve argumenten verdedigen – een dergelijk objectief argument heb ik in mijn werk over 'ethische bewijsstukken' verdedigd-. Hoewel er belangrijke verschillen bestaan over beide standpunten wat betreft God's Wezen, kunnen beide standpunten worden aangenomen voor het verlangen dat in deze paragraaf is besproken.

---

³⁷ Macid Fahri, *Islam Ahlak Teorileri*, Litera Yayıncılık, Çev: Muammer Iskenderoglu ve Atilla Arkan, Istanbul, 2004, ss. 56-58, 76-79.

³⁸ Immanuel Kant, *The Critique of Practical Reason*, Vert.: Abbott Thomas Kingsmill, William Benton, Chicago, 1971, ss. 344-355.

Aangezien de mens krachtens zijn natuur een sociaal wezen is zijn natuurlijke aard het verlangen heeft om goed behandeld te worden door anderen, benodigd dit verlangen morele wetten. Men kan ontkennen dat de mens over het vermogen beschikt om zich moreel op te stellen tegenover anderen³⁹, maar hij kan niet ontkennen dat de mens van nature het verlangen heeft om goed behandeld te worden door andere mensen. Het feit dat de rationaliteit van objectieve morele wetten enkel krachtens God's bestaan mogelijk is wordt door een brede groep geaccepteerd waar zowel atheïsten als Nietzsche en Sartre zich bevinden, als monotheïstische religies die de morele wetten aan God's Wezen toeschrijven of de groep die claimt dat dit God's geboden zijn.

Naturalisme of Theïsme?

Tot hiertoe heb ik de eerste drie punten van mijn standpunt behandeld. Het vierde punt dat ik zal bespreken zal naar ik meen het minst tegengeworpen worden. Een groot deel van zowel theïsten als atheïsten zullen het namelijk al snel met deze stelling eens zijn. Zowel in de geschiedenis van de filosofie als in de hedendaagse filosofie worden de opvattingen van natuuralisten-atheïsten-materialisten als tegenstelling van de opvattingen van theïsten aangenomen en - hoewel er binnen de groep van theïsten verschillende van belang opvattingen zijn – wordt de aanname van de ene groep als verwerping van de andere groep opgevat. De agnostiek biedt op zijn beurt geen derde mogelijkheid, maar stelt dat we niet kunnen weten welke aanname het juiste is.

Het vijfde argument waarover ik zal schrijven is waar atheïsten en agnosten het meeste bezwaar op zullen hebben, die, als het wordt aangenomen noodzakelijk tot een resultaat leidt. Zoals eerder omschreven wordt door die atheïsten die menen dat sommigen van de zes besproken verlangens, die ook volgens hen mens eigen zijn, aangenomen dat voor de vervulling van deze verlangens het bestaan van God is vereist. Zo heeft deze groep het geloven in God's bestaan en zich verbinden met een religie geïnterpreteerd als een vervulling van de menselijke verlangens. Deze

---

³⁹ De laatste tijd is in de moderne psychologie vaker aangetoond dat de mens bij geboorte al over morele eigenschappen beschikt. In dit werk over de verlangensleer zal ik hier verder niet op ingaan.

aanname is echter alleen geldig als het naturalisme immer/van begin af aan –a-priori- wordt aangenomen als juiste filosofie.

Wanneer dit van begin af aan terzijde wordt geplaatst zal men zien dat atheïsten die over de vervulling van de behoeften spreken, een van de meest gemaakte logische denkfouten, namelijk ‘oerfout’ (genetic fallacy), maken. Iemand die een dergelijke fout maakt denkt dat door het tonen van de oorzaak hij kan bewijzen dat die zaak juist of onjuist is. De uitkomst die een dergelijk persoon daarmee bereikt kan juist of onjuist zijn, maar zijn beredenering blijft in alle gevallen wat logica betreft onjuist. Ter voorbeeld: Wanneer iemand zegt “Ik heb van mijn ouders geleerd dat de aarde recht is, dus de aarde is recht” of “Hans heeft in Nazi Duitsland natuurkunde gestudeerd, dat betekent dat natuurkunde een vak is met fascistische ideeën” de waarheid spreekt of niet, zij begaan een ‘oerfout’ aangezien de gevolgtrekking van hun uitspraak niet tot een ware uitkomst leidt.

Hetzelfde geldt voor de bewering over dat ‘de vervulling van verlangens’ de primaire reden vormt voor de meeste mensen om in God te geloven en zich met een religie te verbinden. Wanneer echter wordt beweerd dat wegens deze primaire reden het bestaan van God en de religies door de mens zijn verzonnen, maakt men een oerfout. Als de menselijke verlangens, die God aan de mens heeft toegeëigend om krachtens deze verlangens het bestaan van God te ontdekken, in Augustinus’ termen omschreven zou worden, dan zou de volgende uitspraak hier op zijn plek zijn: “Hij heeft ons voor Zichzelf geschapen.”⁴⁰

De methode die ik voor dit argument toepas, wordt in punt vijf van de argumenten duidelijk. Voor mijn argument gebruik ik hier de methode van ‘de beste uitleg’. Ik claim dat het theïsme rationeler is en meer houvast biedt voor de verlangensleer. Een van de beste benaderingen van filosofische problemen is een methode die we in het dagelijkse leven en in de wetenschap gebruiken; namelijk tussen alle bestaande opties de beste vaststellen. De abductieve methode, oftewel ‘Inference to the best explanation’ (Beste verklaring als gevolgtrekking) is de naam van een dergelijke benadering in de wetenschapsfilosofie.⁴¹ De inductie methode is daarentegen een uiterste vorm van scepsis, waarbij het niet mogelijk is om te beweren dat bijvoorbeeld een persoon die honderden malen van eenzelfde hoge plek naar

---

⁴⁰ Steven Jon James Lovell, “Philosophical Themes from C. S. Lewis”, Department of Philosophy University of Sheffield, PhD Thesis, August 2003, ss. 95, 154.

⁴¹ Peter Lipton, *Inference to the Best Explanation*, Routledge, London, 2004.

beneden springt en elke keer valt, de volgende keer opnieuw zal vallen als hij van dezelfde plek opnieuw zou springen. Daarmee is het niet mogelijk om de gravitatiekracht, ofwel de wet van de zwaartekracht, als waar aan te nemen. Zoals Bertrand Russel zegt:

“De kwestie waar het eigenlijk om gaat is echter: levert *enig* aantal bijzondere gevallen van een wet die in het verleden gold bewijsmateriaal voor het feit dat ze ook in de toekomst zal gelden? Zo niet dan wordt duidelijk dat we geen enkele grond hebben om te verwachten dat de zon morgen op zal komen, of dat het brood dat we bij onze volgende maaltijd zullen eten ons niet vergiftigt, of voor welke nauwelijks bewuste verwachtingen ook die ons dagelijks leven regelen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat dergelijke verwachtingen slechts op *waarschijnlijkheid* aanspraak maken en dat we dus niet dienen te zoeken naar een bewijs dat ze vervuld *moeten* worden, maar alleen naar een reden voor het idee dat ze *waarschijnlijk* vervuld zullen worden.”⁴²

Wanneer de inductie methode terzijde wordt gelaten is noch de formule ‘ $e=mc^2$ ’ waar, noch kunnen we spreken over dat er een verband is tussen het verwarmen van water dat leidt tot het koken ervan. In feite is er slechts een zeer kleine groep binnen de filosofie die de inductiemethode aanhoudt en wordt deze methode door de grootste groep binnen filosofische kringen terzijde gelaten. Er zullen bijna niet tot geen natuurkundigen zijn die sceptisch zijn over de formule ‘ $e=mc^2$ ’, of biologen die eraan twijfelen dat DNA in onze genen een belangrijke rol speelt bij de eiwitsynthese.

Dergelijke sceptische methoden binnen filosofie wordt door wetenschappers niet opgenomen –anders gezegd, niet serieus genomen- bij het verrichten van hun werk. Ondanks dit heb ik, als filosoof, het inductieprobleem kort opgenomen in dit werk om een objectief onderzoek te verrichten waarin ik geprobeerd heb te bewijzen dat het theïsme rationeler is dan het naturalisme. Ik heb mij daarvoor de methode van abductie/de beste verklaring, die voorzichtig is in gevolgtrekkingen, eigen gemaakt.

---

⁴² Bertrand Russell, *Problems of Philosophy*, Indo-European Publishing, Los Angeles, 2010, ss. 48-49.

Evolutie? Natuurlijke Selectie?

Degenen die beweren dat de menselijke verlangens niet zijn ontstaan door een Bewuste Goddelijke Schepping en zich aansluiten bij de naturalist-atheïstische standpunt beweren dat de menselijke verlangens zijn ontstaan door middel van een natuurlijke selectie of evolutie. Allereerst zal nogmaals benadrukt moeten worden dat de verlangens die ik in dit werk heb behandeld behoren tot onze fundamentele verlangens. Het is onmogelijk om alternatieve verlangens op te noemen die deze fundamentele verlangens kunnen vervangen.

Naast de besproken fundamentele verlangens bestaan er natuurlijk verlangens, waaronder eten, drinken, seksualiteit, slaap en dergelijke. Deze natuurlijk verlangens die ten bate zijn voor ons bestaan op de wereld vormen geen contrast met de gevolgtrekkingen van onze verlangens, sterker nog; door het bestaan van objecten voor onze verlangens (denk aan het beschikbaar zijn van eten wanneer men honger heeft, of water wanneer men dorst heeft) wordt de conclusie van dit standpunt versterkt. Dit heb ik in het vijfde punt van mijn beargumentering besproken.

Ik zal verder niet ingaan op de evolutietheorie. Wat ik echter wel wil benadrukken is dat wanneer we de evolutietheorie aannemen dit niets verandert aan de conclusie over de verlangensleer.⁴³ Als wordt aangenomen dat de genoemde verlangens in de mens zijn ontwikkeld tijdens zijn evolutie, dan zou de evolutietheorie de methode van God's schepping zijn en de natuurlijke selectie een middel van Zijn schepping. Daarmee passen beide zaken binnen God's schepping. Zou het niet betekenen dat de bij geboorte af aan aanwezige natuurlijke- en fundamentele verlangens van de mens, indien deze het bestaan van God vereisen Die boven alle natuurwetten staat, wegens de evolutietheorie of de natuurlijke selectie ons richten tot God's bestaan? Zouden in dat geval de standpunten van Pierre Teilhard de Chardin, Dobzhansky tot aan Francis Collins – ook al zijn er belangrijke verschillen in hun opvattingen- hun beweringen niet ondersteunen over het standpunt dat de evolutie deel uitmaakt van God's methode voor Zijn schepping?

Alle genoemde verlangens die onafhankelijk van elkaar bestaan behoeven eenzelfde ontologie die niet verklaard kan worden met een op toeval beruste natuurlijke selectie, maar zij bestaan wegens het leven en voortbestaan op deze

---

⁴³ Over de evolutietheorie heb ik uitgebreid onderzoek verricht in mijn werk *Evolutietheorie, Filosofie en God*.

wereld. Door het bestuderen van onze verlangens weten we dat onze verlangens meer behoeven dan ons bestaan en voortplanting op aarde. Dit zal ik, door elk besproken verlangen in kort te bespreken, proberen toe te lichten:

EERSTE VERLANGEN: LEVEN

De naam van dit verlangen, namelijk leven, bewijst van onze wens om op deze wereld te bestaan en voort te planten. Het menselijk verstand die, anders dan de andere soorten, een verband kan leggen met het verre verleden en ook met de verre toekomst en daarnaast ook verlangt naar een bestaan die veel langer is dan wat ons biologisch bestaan toelaat, vergt meer dan ons bestaan op slechts deze wereld en onze voortplanting.

TWEEDE VERLANGEN: VERLOST ZIJN VAN ANGST

Angstig zijn voor roofdieren of om te vallen van een hoge plek heeft ongetwijfeld invloed op ons leven op de wereld en onze voortplanting. Het besef van de mens over het enorme universum en zijn eigen eindigheid kan leiden tot angst, waardoor de mens zich richt tot een Wezen die de macht over het universum heeft. Het zich richten tot God heeft daarmee niets te maken met het verlangen om op deze wereld te blijven leven of zich voort te planten. Andere soorten zullen immers ook angstig zijn om door een ander wezen vernietigd te worden, maar de machteloosheid van de mens ten opzichte van het enorme universum wat angst oproept waar hij aan wil ontsnappen, leidt ertoe dat men zich met een Wezen verbindt waarvan Zijn macht groter is dan het universum.

DERDE VERLANGEN: DOEL

Dat mensen doelbewust denken –theologisch-, kan het voordeel hebben om andere soorten te begrijpen en dat kan op zijn beurt bijdragen aan het leven op de wereld en de voortplanting van de mens. Het verlangen om doelgericht te denken van de mens, waarmee hij het doel van zijn eigen bestaan en die van het universum kan onderzoeken, heeft daarentegen niets te maken met het doel om voort te leven of zich voort te planten.

VIERDE VERLANGEN: HET GELUK

Wanneer het geluk wordt begrepen als lust, dan kan gezegd worden dat het levende soort door zijn bevrediging van lusten als eten, drinken, gemeenschap e.d. zich kan voortplanten. De menselijke geest die zowel met het verre verleden als de verre toekomst verbanden kan leggen, wil ook in het hiernamaals gelukkig zijn. In zijn natuurlijke aard streeft de mens naar geluk, die door de versmelting met zijn verstandelijke vermogens een verlangen van de mens wordt. Het verlangen om gelukkig te zijn gaat verder dan de bevrediging van de lusten waarin men zich slechts richt op het leven hier en de voortplanting.

VIJFDE VERLANGEN: ZEKERE KENNIS VERKRIJGEN

De mens verlangt ernaar om kennis op te doen over verschillende zaken als van het begin van het universum, de verre melkweg tot aan de aard van atomen. Het verlangen naar dergelijke kennis overschrijdt het leven op deze wereld en de voortplanting. De mens die voor zijn voortbestaan meer kennis op wil doen dan nodig is zal, wanneer hij nadenkt over wat kennis is, erachter komen dat onze aangenomen kennis over zelfs de meest primaire zaken twijfelachtig zijn, waardoor hij zal verlangen om zekere kennis op te doen die absoluut geen twijfel toelaat.

De verstandelijke vermogens van de mens die de potentie heeft om te twijfelen, wat overigens meestal ontstaat door te filosoferen, voegt op zijn beurt niets toe aan het leven en voortplanten op deze wereld. Desalniettemin is de meest primaire kennis enkel rationeel te funderen door het bestaan van God aan te nemen, wat door middel van filosofie verklaard kan worden, ondanks dat een belangrijk deel van filosofen dit tegen zal werpen. Tenslotte is noch het verlangen om zekere kennis op te doen, noch het feit dat dit verlangen een rationele fundering vereist waarin primair het bestaan van God aangenomen moet worden, van belang voor ons leven en voortbestaan op deze wereld.

ZESDE VERLANGEN: GOED BEHANDELD WORDEN DOOR ANDEREN

Goed behandeld worden door andere mensen is zowel psychologisch als fysiek belangrijk voor het leven en de voortplanting van de mens. Verschillende culturen dragen bij aan dit verlangen door middel van morele wetten. Een rationele fundering voor de morele wet vereist echter, zoals eerder omschreven, het bestaan van God. Vele culturen vervullen dit verlangen daarentegen zonder te refereren naar God's bestaan en deze rationeel te funderen. Daarmee heeft dit verlangen, dat vraagt om de fundering van God's bestaan, niets te maken met ons leven en voortbestaan op deze wereld.

De Vervulling van Verlangens, Ontologisch Bewijs en God's Attributen

Het werk dat hier is verricht heeft aangetoond dat het vijfde argument is verbonden met verstandelijke bewijsstukken, terwijl het zesde argument verbonden is met morele bewijsstukken. In de komende tekst zal ik de aandacht leggen op het ontologische bewijsstuk – naar Descartiaanse stijl-

We hebben gezien dat onze natuurlijke en primaire verlangens het bestaan van God vereisen. Gezien God Almachtig en Alwijs is, Hij onze verlangens met gemak kan vervullen, Hij Oneindig is en niets Zijn wil kan tegenhouden is de mogelijkheid van de vervulling van onze verlangens groots. Kortom verlangen onze verlangens om God's Perfectie/Voortreffelijkheid. Dit leidt op zijn beurt tot de conclusie dat als door middel van de menselijke verlangens een ontologie gefundeerd kan worden waarin God centraal staat, dan kan ook door middel van de menselijke verlangens de conclusie worden getrokken dat God een perfect Wezen is. Tenslotte zijn onze verlangens van een dergelijke aard die ons niet leidt tot een God die oningevuld en leeg is, maar naar een God als ingevulde Wezen met Zijn Attributen.

De benadering over de menselijke verlangens in dit werk kan ook gecombineerd worden met Descartes' ontologisch bewijs. Wanneer we aannemen dat de menselijke verlangens aangeboren zijn zullen we zien dat deze diverse natuurlijke en primaire verlangens het bestaan van God vereisen. Door "Ik denk, dus ik ben" (Cogito ergo sum) uit te spreken beseft Descartes dat, na deze eerste kennis wat losstaat van enige twijfel, het hebben van kennis 'perfecter' is dan het niet hebben van kennis, waarmee hij het bestaan van 'perfectie' in de menselijke geest vaststelt.⁴⁴

Zoals Kant zegt met betrekking tot het ontologisch bewijs, namelijk dat zelfs als wij de tegenwerping aanvaarden over dat 'wij niet door de betekenis van een begrip/concept dat is gerelateerd aan een object kunnen aannemen dat dit object daadwerkelijk bestaat' blijft in ons verstand, al is het niet het attribuut van het object, een concept van 'perfectie' nog steeds bestaan. Hier moet opgelet worden op het feit dat ik niet krachtens een conceptuele inhoud tot God's bestaan kom. In dit werk wordt bepleit dat het standpunt over onze verscheidene natuurlijke en primaire verlangens het bestaan van God vereisen die Hij aan de mens heeft toegekend, een rationeler is

---

⁴⁴ Rene Descartes, *Dischourse on Method and the Meditations*, s. 55.

dan de alternatieve verklaring van de naturalisten die beweren dat deze verlangens per toeval zijn ontstaan in de mens.

Gebaseerd op de menselijke verlangens behoeft de mens een Goddelijk Wezen die daadwerkelijk bestaat en niet conceptueel is. Wat betreft het funderen van God's bestaan krachtens onze aangeboren verlangens kan het begrip 'perfectie' opgemerkt worden die bij geboorte af aan in onze geest aanwezig is. Het erkennen van het begrip 'perfectie' en deze koppelen aan God's Attribuuat betekent dat 'perfectie' een daadwerkelijk bestaande zaak is. In feite is deze aanname niet meer dan om Kant's verwerping heendraaien.

In feite zegt Kant, in zijn eigen gepresenteerde morele wetten, dat God's bestaan in een moreel systeem vereist is als 'een Perfect Wezen'. Zonder dat het noodzakelijk was, ben ik overgeschakeld op God's organisatie en de verlangens wat van belang is voor het hier vertoonde argument over God's bestaan als een Perfect Wezen. De uitkomst zal in dit geval namelijk meer bieden dan Kant's aanname over dat God slechts als postulaat kan worden aangenomen. Het vijfde argument die hier besproken is en wat Kant daarover zegt is mede van toepassing voor de andere verlangens van de mens. Kant zegt het volgende:

“Als ik dit begrip met het object van de praktische rede probeer te verbinden, ontdek ik dat het morele grondbeginsel de mogelijkheid ervan alleen toelaat onder de vooronderstelling van een wereldschepper *met de hoogste volmaaktheid*. Hij moet *alwetend* zijn, om mijn gedrag tot in het diepst van mijn gezindheid in alle mogelijke gevallen en in de hele toekomst te kennen; *almachtig*, om dat gedrag de evenredige gevolgen toe te wijzen; en zo ook *alomtegenwoordig, eeuwig* enzovoort. Zo bepaalt de morele wet door middel van het begrip van het hoogste goed, als object van een zuivere praktische rede, het begrip van het oerwezen als *hoogste wezen (...)*”⁴⁵

Tenslotte vereisen onze aangeboren –a-priori- verlangens niet alleen het bestaan van God, maar ook het feit dat God Attributen als Alwetend, Alziend, Almachtig, Eeuwig etc. heeft, ofwel een “Perfect Wezen’ is. Desalniettemin is het de moeite waard om stil te staan bij het feit dat, net als onze verlangens, het begrip 'perfect' is aangeboren bij de mens.

---

⁴⁵ Immanuel Kant, *Kritiek van de Praktische Rede*, Vert. Jabik Veenbaas & Willem Visser, Boom, Amsterdam, 2006, pag. 189-190.

De Relatie van de Natuurlijke Verlangens met het Hiernamaals en Religies

Door de verlangens van de mens als vertrekpunt te nemen kunnen zowel God's bestaan als het hiernamaals gegrond worden. Waarom dit bewijsstuk voor de monotheïstische religies van belang is, is het volgende: In de ontologie van monotheïstische religies staat God centraal en wordt geleefd met het oog op het hiernamaals. De verlangens die in dit werk zijn besproken vereisen over het algemeen het bestaan van het hiernamaals, wat op zijn beurt God's bestaan vereist. Wanneer voor de verificatie van een argument het bestaan van God noodzakelijk is, dan geldt de noodzakelijkheid van Zijn bestaan ook voor de verificatie van het hiernamaals.

Het argument dat hier verdedigd wordt kan, al wordt het bestaan van God terzijde gelaten, ook gelden als bewijsstuk voor alleen het hiernamaals. Degenen die een dergelijk argument aanhangen waarvoor het hiernamaals zou moeten bestaan, zullen daarvoor eerst het bestaan van God moeten aannemen. Het is mogelijk dat dit geloof wordt benaderd door zowel een fideïstische benadering –geloof zonder bewijs– als met het bewijs van ontwerp, kosmologisch bewijs of een andere soort studie.

Degenen die in God's bestaan geloven zullen, net als dat zij aannemen dat God de Schepper is van alles dat bestaat, aannemen dat God de verlangens in de mens heeft geschapen/aan de mens heeft toegeëigend. De beroemde Islamitische wijsgeer Said Nursi zegt “Als Hij niet wilde geven, zou Hij het willen niet geven”⁴⁶. Dat betekent dat naast het verlangen ook het verlangde geschapen moet hebben. Een vergelijkbaar standpunt vinden we terug in de volgende argumenten van de Christelijke theoloog Norman Geisler:

- 1- Elk natuurlijk verlangen heeft een object dat het verlangen bevredigt/vervult.
- 2- Het verlangen naar het eeuwige leven in het hiernamaals is een natuurlijk verlangen van de mens die is aangeboren.
- 3- Dus bestaat er een eeuwig leven na de dood.⁴⁷

---

⁴⁶ Said Nursi, *Mektubat*, Sozler Yayinevi, Istanbul, 1977, s. 280.

⁴⁷ Norman Geisler, *Baker Encyclopedia of Christian Apologetics*, Baker Book House, Grand Rapids, 1999, s. 282.

Bekende filosofen als Freud, Feuerbach en Sartre, die claimen dat het geloof in God's bestaan bij mensen wordt bepaald wegens het verlangen van de mens naar het hiernamaals, zouden bij het horen van een dergelijk argument hoogst waarschijnlijk als volgt hebben gereageerd: "Indien God zou bestaan zou dit argument relevant zijn. Maar God bestaat niet." Aan de andere kant bestaat er een belangrijke groep die, in tegenstelling tot de genoemde bekende atheïsten, geloven in God's bestaan terwijl zij het hiernamaals verwerpen. Het antwoord van de hierboven weergegeven syllogisme over het bestaan van het hiernamaals kan op zijn beurt tegen de verwerping van deze groep worden gebruikt.

Ter aanvulling kan krachtens de verlangens ook een argument gevormd worden wat betreft de geopenbaarde religies van God. Laten we hier als voorbeeld het vierde argument bespreken, namelijk het verlangen om doelen te behalen. De vervulling van dit verlangen benodigd het bestaan van God en Zijn openbaringen over waarnaar de mens moet streven. Een dergelijke openbaring vraagt op zijn beurt om het verlangen en streven naar een doel. De aan doelen verbonden vragen die onvermijdelijk zijn als: 'Waarom ben ik hier, wat is het doel van mijn bestaan', kan enkel door God worden verklaard.

Bovendien is het zo dat de mens verlangt naar, zoals eerder beschreven wat betreft het menselijk verlangen naar het hiernamaals, een openbaring van God over het hiernamaals gezien het feit Hij de macht heeft over de schepping daarvan. Het verlangen van de mens om zonder angst te leven benodigd op zijn beurt ook God's openbaring over dat Hij dichtbij/met de mens is. Het verlangen om kennis op te doen leidt ongetwijfeld tot het stellen van vragen over: 'Waar kom ik vandaan? Waar ga ik heen?'. Een antwoord op dergelijke vragen kunnen dan ook slechts worden vervuld door openbaringen van een Goddelijke macht. Het verlangen om door anderen goed behandeld te worden, wat is aangeduid door de morele wet, is op zijn beurt enkel rationeel te funderen door God's openbaringen over de ethiek.

Het hier vertoonde argument kan, net als het argument over het hiernamaals, worden gebruikt als bewijs over God's bestaan aangezien God's openbaringen door middel van de (drie monotheïstische) religies het vervullen van de menselijke verlangens omvatten. Daarvoor zal men uiteraard eerst het bestaan van God moeten aannemen. Tenslotte zal men aanvaarden dat de verlangens in de mens door God zijn

geschapen en dat Zijn openbaringen –religies- de behoeften van de mens voor Zijn geopenbaarde religies vervullen.

Een groot deel atheïsten die claimen dat religie niet meer dan ‘wensvervullingen’ zijn zal krachtens zijn filosofie en psychologie ongetwijfeld een verklaring geven over religies als: “De menselijke verlangens behoeven ongetwijfeld het bestaan van God, daarmee een leven in het hiernamaals en ook het bestaan van religies. Indien God zou bestaan zou het geloof daarin zeker rationeel zijn. God bestaat echter niet.” Aan de andere kant bestaat een groep die wel in God gelooft maar geen religie aanhangt. Een dergelijk argument kan dan ook tegen deze groep worden gebruikt.

De natuurlijk verlangens in de mens garandeert niet, al is het bekend dat er een object voor het verlangen bestaat, dat we per definitie over deze objecten zullen beschikken. Hetzelfde geldt voor de geopenbaarde religies van God die de waarheid vertegenwoordigen; dit biedt geen garantie voor het aanhangen van een religie door ieder mens. Bovendien bestaat de mogelijkheid dat, net als dat de mens water vervuult terwijl water ons natuurlijk verlangen naar dorst vervult, dezelfde mens aan God’s geopenbaarde religies zal vervuilen.

Het vaststellen van welke religie of religieuze sekte aan dergelijke schade lijdt behoort niet tot het onderwerp van dit werk. Desondanks kan, krachtens onze primaire verlangens die in dit werk zijn behandeld, worden opgesomd welke belangrijke eigenschappen God’s geopenbaarde religie moet omvatten:

- 1- Deze religie dient God als Centrum/Oriëntatiepunt hebben;
- 2- Deze religie dient aan te duiden dat God Alwetend, Alziend, Alwijs, Eeuwig, kortom een ‘Perfect Wezen’ is. Slechts een dergelijke Schepper kan ons voorzien van onze verlangens en de mens verlangt op zijn beurt naar een dergelijke Schepper;
- 3- Deze religie dient het leven in het hiernamaals aan te kondigen;
- 4- Deze religie dient de mens gerust te stellen in zijn angsten door middel van de mens te informeren over het feit dat God op de hoogte is van zowel zijn moeilijkheden als zijn gebeden;
- 5- Deze religie dient een antwoord te geven op het doel van ons leven en een vervulling daarvoor bieden;

- 6- Deze religie dient vragen als ‘Waar kom ik vandaan’ en ‘Waar ga ik heen’ te kunnen beantwoorden en ook het verlangen van de mens naar primaire/fundamentele kennis te vervullen.
- 7- Deze religie dient de morele wetten van God voor te schrijven aan de mens waarmee het verlangen om goed behandeld te worden door anderen wordt vervuld.

Conclusie

De bevrediging van onze aangeboren –a-priori- verlangens vereisten het bestaan van God. Deze verlangens ervaart de mens in zijn innerlijke wereld waardoor het voor ons zekere kennis is, waarvan we nog zekerder zijn dan onze kennis over de buitenwereld. Al zouden we zoals Husserl de buitenwereld tussen haakjes plaatsen, dan nog zou het bestaan van deze verlangens dermate zeker zijn dat het onmogelijk is om het te verwerpen.⁴⁸

Het gegeven dat ‘A’ groter is dan ‘B’ ($A > B$) en ‘B’ groter is dan ‘C’ ($B > C$) leidt tijdens het denkproces tot de logische conclusie dat ‘A’ groter is dan ‘C’ ($A > C$). Hetzelfde geldt voor een analytische studie over onze a-priori verlangens die het bestaan van God vereisen en tot de conclusie leidt dat de mens a-priori het bestaan van God vereist.

Hoewel de vervulling van onze verlangens zoals het verlangen om te leven of het verlost worden van angst het bestaan van God’s vereist wat makkelijk is te vatten, vraagt de bevrediging van verlangens zoals zekere kennis opdoen, waarvoor ook het bestaan van God is vereist, om meer geestelijke inspanning. Zoals in de voorgaande pagina’s is omschreven hebben de bekendste atheïsten uit de geschiedenis geclaimd dat het geloof in God een menselijk verzinsel is omdat de menselijke verlangens slechts door Zijn bestaan te vervullen zijn. Ik heb geprobeerd om in dit werk te laten zien dat het water waarin atheïst filosofen verdrinken, het levenswater is.

De beste verklaring voor onze verscheidene verlangens die elk op zich God’s bestaan behoeven is dat God deze verlangens in Zijn schepping aan de mens heeft toegekend. De natuurlijke selectie waarbij de mens slechts bestaat om te leven en voortplanten voor het voortbestaan op deze wereld, zoals naturalist-atheïsten beweren,

---

⁴⁸ Edmund Husserl, *Cartesian Meditations*, Vert: Dorion Cairns, Kluwer, Boston, 1977.

biedt geen verklaring voor de menselijke verlangens die om een uitgebreidere verklaring vragen dan wat op deze wereld mogelijk is. Een theïstische verklaring wat betreft de menselijke verlangens waarin wordt beweerd dat God de verlangens in de mens heeft geschapen is daarmee succesvoller dan een naturalistische verklaring. De vraag ‘Waarom verscheidene menselijke verlangens van een dergelijke aard zijn, die de mens tot God’s bestaan leiden’ vergt daarmee een rationele verklaring op deze zaak.

Ik geloof dat een ‘gemeenschappelijke inductie’ (consilience of induction), waarbij verschillende gegevens worden aangenomen op het gebied van wetenschap, filosofie en gangbare logische beredeneringen, een goede methode is voor het verrichten van onderzoek. Met deze methode heb ik in dit werk ernaar verwezen dat verschillende verlangens samen tot eenzelfde uitkomst leiden. Met het oog op de methode van de inductie heb ik een bescheiden benadering toegepast waarin ik de methode van ‘de beste verklaring’ heb toegepast. Het standpunt dat ik hier verdedig is daarmee dat het theïsme rationeler is dan het naturalisme, welke op filosofisch gebied de enige concurrent van het theïsme vormt.

Een van de punten wat dit werk belangrijk maakt is dat het mede bijdraagt aan de fundering van God’s Eigenschappen. De vervulling van onze verlangens benodigd namelijk een God die Alwetend, Alziend, Alwijs, Eeuwig, etc. is. Het argument waar onze verlangens het vertrekpunt van vormt die ervan getuigen dat het bestaan van het hiernamaals en de door God geopenbaarde religies rationele verwachtingen zijn, draagt op zijn beurt bij aan het belang van dit werk.

Ik beweer niet dat de mens wegens zijn verlangens een keuze kan maken tussen verschillende religies of religieuze sektes. Maar de conclusies waartoe mijn argumenten leiden draagt bij aan het begrijpen van de primaire eisen waar de relevante religies aan moeten voldoen. Een groot deel van religies en sektes kunnen op grond van deze eisen dan ook worden geëlimineerd. Denk bijvoorbeeld aan het Boeddhisme waarin het bestaan van God geen plek heeft.

Onze verlangens maken ons tot wat wij zijn en vormen een van de belangrijkste zaken in ons leven wat betreft onze ervaring. Ik sluit mij aan bij diegenen die beweren dat in de cognitieve wetenschap meer aandacht moet worden gelegd op de verlangens en emoties van de mens omdat hier niet genoeg aandacht op

wordt gelegd.⁴⁹ Ik geloof erin dat een uitbreiding van het werk van Justin Barrett, die beweert dat in de psychologie de mens wordt geboren met de aanleg om over God na te denken, namelijk ‘de hypothese van voorbereid zijn’ (preparadeness hypothesis), en andere soorten studies die daarop lijken samen met de menselijke verlangens belangrijke bijdragen kunnen leveren aan onze kennis.⁵⁰

Bovendien ben ik van mening dat dit argument, dat stimuleert tot innerlijke kennis, zal bijdragen tot de standpunten van theïstische existentialisten. Ik ben ervan overtuigd dat meer aandacht op onze verlangens tot meer ontwikkeling zal leiden. Ik geloof dat filosofen over ‘de theologie van verlangens’ en ‘de filosofie van verlangens’ de horizon van theologen en filosofen zal verbreden.

Ik claim dat met het samenbrengen van het Scheppingsbewijs, het Kosmologisch Bewijs en het Cognitieve Bewijs, waarvan de argumenten het bestaan van God rationeel funderen, en de argumenten die in dit werk zijn gepresenteerd een sterke standpunt biedt voor het theïsme.⁵¹

Laat men niet denken dat de meest ingewikkelde onderwerpen van filosofie slechts gaan over onderwerpen als de mysteries van het universum, die op grote afstand van ons staan. Over het algemeen zijn de moeilijkste onderwerpen in filosofische discussies de uit het oog verloren fenomenen. ‘Cognitie’ en ‘Taal’ zijn daar voorbeelden van, die in de 20^e en 21^e eeuw tot het centrum van filosofie behoren. Vaak genoeg zijn we er niet van bewust hoe belangrijk dergelijke buitengewone fenomenen zijn, net zoals een vis zich niet bewust is van het water waarin hij leeft. We accepteren het bestaan van deze fenomenen daarmee als een noodzaak en ontwijken de studies ernaar door te zeggen: “Op welke manier zou het anders moeten!”

Ik meen dat ook onze verlangens die hier zijn besproken behoren tot de groep fenomenen die uit het oog zijn verloren. Van de meest onwetende persoon tot de grootste kenner; ieder mens ervaart het verlangen om te leven, gelukkig te zijn en om verlost te zijn van zijn angsten. Verschillende verlangens die elke mens ervaart vormen dan ook een zeer interessant onderwerp voor studie, maar worden helaas vaak

---

⁴⁹ Joseph LeDoux, *The Emotional Brain*, Simon and Schuster, New York, 1996.

⁵⁰ Justin L. Barrett en Rebekah A. Richert, “Anthropomorphism or Preparedness? Exploring Children’s God Concepts,” *Review of Religious Research*, Vol: 44 No:3, March, ss. 300-312

⁵¹ Voor de overige argumenten daarover kan men mijn andere werken raadplegen op mijn internetsite: www.canertaslaman.com

genoeg genegeerd. Dit, terwijl het feit dat ieder mens getuigt van deze spectaculaire fenomenen de het belang ervan niet zou moeten verminderen, maar in tegendeel vermeerderen.

Om uitzonderlijkheid te vatten dienen we een sterke introspectie met een ernstig filosofisch oordeel samen te brengen. Waarom beschikken wij over dergelijke verlangens waarover een boom, aarde of het water niet over beschikt? Dit, terwijl de genoemde objecten uit dezelfde atomen bestaan als de mens. Wat maakt ons in dat geval anders dan deze objecten? Nog belangrijker; hoe komt het dat het bestaan van de verlangens in de mens om het bestaan van God verlangen? Wat voor conclusie moeten we uit al deze vragen trekken? Met dit werk heb ik geprobeerd uw aandacht te trekken voor deze zaken, mede door onderzoek te verrichten naar de uitzonderlijke fenomenen.

Ik moet bekennen dat, ondanks passages uit de Koran die vermelden dat het menselijk zijn op zich een bewijsstuk is, Islamitische geleerden tot mijn spijt geen sophisticated/gesofisticeerde argumenten over onze aangeboren eigenschappen hebben ontwikkeld waardoor dit onderwerp niet de aandacht heeft gekregen die het verdient. Een van mijn primaire doelen is dan ook om de tekortkomingen over dit onderwerp in mijn toekomstige studies te vervullen. De verzen Zariyat 21 en Fussilet 53 zijn ter voorbeeld genoemd voor dit onderwerp wat betreft de bewijsstukken in het menselijke bestaan. Ook wordt in vers Rum 30 vermeld dat God de mens heeft geschapen met de eigenschap om behoefte aan religie te hebben. Ter aanvulling wordt in dezelfde vers vermeld en benadrukt dat in God's schepping "geen verandering plaatsvindt", dat "dit een oprechte pad is" en dat "de meeste mensen dit niet weten".

Ik ben van mening dat deze vers verklaart dat alle mensen dezelfde aangeboren eigenschappen hebben, maar dat de meeste mensen daar niet voldoende over nadenken. Dit vormt volgens mij een parallel met vers Rum 30. Daarom benoem ik de argumenten, geïnspireerd door de besproken vers, waarmee ik God's bestaan krachtens het vertrekpunt over de aangeboren gemeenschappelijke eigenschappen van de mens heb gefundeerd, 'Het Argument van de Ingeborenheid'. De hier gepresenteerde argument van de verlangs presenteer ik zodoende als een subbewijs voor het argument van de ingeborenheid.⁵²

---

⁵² Onder Het argument van de Ingeborenheid schrijf ik onder andere Het Argument van de Moraal en het Argument van de Rede toe, die ik hier kort heb behandeld. Ik ben van plan om al deze argumenten In een toekomstig boek bijelkaar te brengen

---

waarmee ik het argument van de ingeborenheid krachtens deze verscheidene argumenten die allen tot dezelfde uitkomst leiden, zal verdedigen.